

Sources chrétiennes – sedemdeset let

Leta 1993 sem v naši reviji (*Bogoslovni vestnik* 53, št. 4:363–364) ob petdesetletnici že predstavil francosko zbirko spisov cerkvenih očetov *Sources chrétiennes*, ki je na voljo tudi v obeh slovenskih teoloških knjižnicah (v ljubljanski knjižnici teološke fakultete v celoti, v Mariboru pa novih zvezkov ne dobivajo več). Obsežna zbirka praznuje letos že sedemdesetletnico rednega izhajanja, zato je prav, da na podlagi statističnega pregleda v biltenu Družbe prijateljev te zbirke (*Association des amis de »Sources chrétiennes«* – Bulletin, št. 103), ki je izšla septembra 2012, navedemo še nekaj novih podatkov tudi za naše bralce.

V vsaki številki biltena so najprej predstavljeni najnovejši zvezki (ki so že izšli ali bili še načrtovani). Zdaj so predstavljeni zvezki št. 542–554. Izid je seveda odvisen najprej od avtorja posameznega zvezka, ki mora pripraviti kritično besedilo na temelju starih rokopisov, prevod v francoščino in obsežno predstavitev izvornika (latinskega, grškega, sirskega). Nekateri spisi so tako obsežni, da izidejo v več zvezkih, ki pa niso vedno v bližnjih številkah zbirke, zato v polici ne morejo stati drug poleg drugega. Barva broširanega zvezka razodeva, ali je to meniški, latinski ali grški, oziroma vzhodni spis.

Najprej si oglejmo vsebino napovedanih zvezkov.

- Št. 542 začenja izdajo grške cerkvene zgodovine s konca 6. stoletja Evagrija Sholastika (prvi zvezek je pripravilo pet strokovnjakov). To je živahen opis cerkvenih koncilov v Efezu in v Kalcedonu, nekako dopolnilo drugih starih zgodovinskih opisov, ki so že prej izšli v naši zbirki.
- Št. 544 prinaša prvi zvezek latinske razlage Pisma Rimljanom, kakor ga je v 12. stoletju komentiral benediktinec Viljem iz St. Thierryja (bil je blizu cistercijanski teologiji).
- V št. 546 bo objavljeno mlajše delo Avita iz Vienne *Tolažba čistosti in devištva*. Uvod, besedilo, prevod in opombe je sestavil en sam znanstvenik. Spis, napisan v heksametrih v 6. stoletju, je zanimiva priča kulture izobražencev te dobe.
- Št. 547 obsega spis latinskega afriškega škofa sv. Ciprijana iz Kartagine iz 3. stoletja *O padlih* (ki niso zdržali v preganjanju). Kar trije pisatelji so avtorji tega zvezka.
- V št. 548 bodo objavljeni latinski podatki o življenju in čudežih sv. Bernarda. Delo je spisal Geoffroy iz mesta Auxerre, ki se je spreobrnil ob Bernardovi pridigi.
- Št. 554 je namenjena za drugi zvezek odgovorov grškega Maksima Spoznavalca na Thalassijeva vprašanja (prvi zvezek je izšel že leta 2010 kot št. 529).

(Iz presledkov v številkah predstavljenih zvezkov sklepamo, da vsebina manjka-jočih še ni določena – izhajajo namreč, kadar je besedilo pripravljeno, a tega večkrat ni mogoče natančno predvideti vnaprej).

V omenjenem biltenu so številni podatki za vso dobo izhajanja zbirke, tudi za prve zvezke, ki jih bralci *Bogoslovnega vestnika* že poznajo. Posebej pa poudarjajo, da je

zbirka začela izhajati v medvojnem letu 1942, in to v Lyonu, na ozemlju po nemškem okupatorju določene omejene svobode. Francoski kristjani so se že takrat lotili priprave prenove Cerkve tudi s študijem starih krščanskih avtorjev. Presenetljive so zdaj objavljene številke; vsaj glavne naj bodo tudi v tem skrajšanem pregledu.

Ustanova, ki skrbi za izdajanje zbirke, je v letih 1942–2011 pripravila 637 knjig različnega obsega na skupaj 227 900 straneh. Zvezkov prve izdaje je bilo 547 na 207 413 straneh, drugo so bili ponatise, nekateri starejši zvezki so bili dopolnjeni z izvornikom besedila, ki ga prvotno niso objavljali.

V prvih desetletjih (1942–1955; v biltenu jih imenujejo doba »herojskih začetkov«) so izdali prvih triinštirideset? številke (1942 – 2; 1943 – 3; 1944 – 1; 1945 – 3; 1946 – 2; 1947 – 7; 1948 – 3; 1949 – 2; 1950 – 2; 1951 – 5; 1952 – 4; 1953 – 1; 1954 – 4; 1955 – 4). P. Claude Mondésert je kot ustanovni tajnik poskrbel, da kako leto zbirka ni prenehala izhajati. Tako mu je uspelo zbirki zagotoviti stalno mesto v verskem založništvu; to so omogočali tudi redni prispevki državnega centra za znanstveno raziskovanje (CNRS).

Zato so mogli v naslednjem uspešnem obdobju v letih 1956–1983 izdati številke 43–309: v biltenu je to nazorno grafično prikazano; tu omenimo samo višek, ko je leta 1966 izšlo 18 knjig, leta 1956 samo 3 knjige, leta 1968 že 9 knjig, leta 1976 in leta 1977 po 8 knjig, leta 1983 pa spet 9 knjig.

V tretjem obdobju (1984–2002) se je ritem izdajanja nekako ustalil, višek je doživel leta 1982 (13 številke) in padec leta 2002, ko so izšle le 4 številke. V teh letih pa je bilo v ustanovi dejavnih več novih raziskovalcev in urednikov.

Naslednje obdobje (2003–2011) je z novimi sodelavci pomenilo nov zagon, ko so lahko izdali številke 472–548; viški s po 11 številkami so bili v letih 2003, 2006 in 2007; »le« 7 jih je bilo mogoče pripraviti leta 2009. V tem obdobju se je uredništvo selilo v nove prostore, tudi osebe se je menjavalo. Založniško podjetje Éditions du Cerf v Parizu je – poleg novih izdaj – omogočilo tudi ponatise posameznih zvezkov.

Na krščanskem Zahodu je nastalo 50 v tem obdobju izdanih spisov, na Vzhodu (grškem bizantinskem in sirskega) pa 31. Če upoštevamo celotno zbirko, je na Vzhodu nastalo 53 % (= 287) del, na Zahodu pa 47 % (= 253) del. Latinski srednjeveški spisi sv. Bernarda in sv. Gregorija Vélikega so se tudi najboljše prodajali.

Med študijem v Parizu (zadnje leto koncila) sem prvič prišel v stik s to zbirko, naši izseljenski duhovniki so bili glavni dobrotniki, da sem lahko kupil prve zvezke in jih poslal v Ljubljano, Teološka fakulteta pa zdaj omogoča sprotno dopolnjevanje zbirke v Ljubljani.

Za popolnejšo informacijo je treba dodati tudi to, da imata obe teološki knjižnici (v Ljubljani in v Mariboru – vsaj deloma) tudi drugo zbirko spisov cerkvenih očetov v izvornih jezikih (brez prevodov, a z izčrpnimi uvodi) *Corpus christianorum*, ki jo v različnih skupinah izdaja belgijska založba Brepols. Novejši zvezki v obeh zbirkah so tudi že dostopni v elektronskem katalogu COBISS, za starejše pa je treba pogledati v tipkani listkovni katalog oziroma se posvetovati z osebjem knjižnice.